

i llibres LA REBOTIGA

BENVINGUTS AL FUTUR

Darwin i els llibres

ERNEST
Folch
DIRECTOR GENERAL D'ARA

Una de les queixes més estranyes que escolto últimament sobre el món de l'edició és que es publica massa. ¿Algú s'ha preguntat de veritat què passaria si es publicués massa poc, és a dir, al revés?

Hem vist com la indústria editorial ha explotat, s'ha obert a nous gèneres, ha penetrat en canals de gran difusió on fins ara era desconeguda, i en el cas del català, tot just ara es comencen a cobrir alguns buits fins ara inèdits.

I justament quan la indústria és competitiva, es fan grans operacions per acostar a tots els lectors els úl-

tims llançaments i es professionalitza, llavors resulta que es publica massa. ¿Qui ho decideix el que vol dir massa? ¿Els que publiquen poc o

els que publiquen molt? ¿Els editors o els llibreters?

Quan escolto una d'aquestes discussions, tinc la sensació d'estar assistint a una disputa gremial que en realitat no té res a veure amb el lector. Perquè si publiquéssim poc de seguida ens dirien, amb raó, que està en perill la llibertat d'expressió. I, òno hem quedat que estem en un mercat lliure?

L'editor és lliure d'editar, el llibreter és lliure d'acceptar els llibres que vulgui a la seva llibreria i el lector, que és l'autèntic sobirà, és ben lliure de comprar-los i evidentment de llegir-los.

En aquest sector, cada vegada que algú té la temptació de créixer només augmentant la producció és ràpidament castigat amb una devolució atroç.

Perquè Darwin no falla mai: al final tot es reequilibra de manera natural. Als qui es queixen d'aquest problema no els he sentit mai exposar una solució, simplement perquè no n'hi ha.

És impossible obligar a ningú que produeixi menys, i també que produeixi més. I, si ho pensem bé, és meravellós que sigui així.

efolch@elperiodico.com

EL PERFIL

Paul Celan

La correspondència del poeta amb la seva dona Gisèle Celan-Lestrange aporta llum a una figura torturada per l'amargor que es va suïcidar el 1970

ELENA HEVIA [ehavia@elperiodico.com]

No va ser un poeta fàcil, però el pes de la història no li va deixar gaires opcions. **Paul Celan** (Cernowitz, Bucovina, 1920 - París, 1970) va compartir el destí de tants jueus naixent en una oblidada província romanesa del que dos anys abans havia estat l'Imperi austrohongarès -i avui és Ucraïna-, un lloc on es parlaven cinc llengües, inclòs el jiddisch. La decisió d'escriure en alemany, l'idioma dels genocides, va marcar a foc la seva dolorosa biografia. Els seus pares van morir en un camp d'extermini i ell mateix va ser reclòs 18 mesos en camps de treball.

Fruit d'aquesta experiència va néixer *Fuga de mort*, poema immens capaç de fer enfosquir la resta de la seva amarga obra poètica i que molts crítics han comparat amb el *Guernica* de **Picasso** pel seu simbolisme davant de l'horror. Martellejant i al·lucinant, així sona en versió de **Feliu Formosa**: «Negra llet de l'alba et bevem a la nit / et bevem al migdia la mort és un mestre d'Alemanya / et bevem a la tarda i al matí et bevem i bevem / la mort és un mestre d'Alemanya el seu ull és blau / t'encerta amb bala de plom t'encerta de ple / a la casa viu un home el teu cabell daurat Margarete / contra nosaltres atia els seus mastins ens regala una tomba a l'aire / juga amb les serps i somia la mort és un mestre d'Alemanya».

Ara la bibliografia celaniana es completa amb l'excel·lent edició de la *Correspondència* (Siruela), intercanviada entre el poeta i la seva dona, la francesa **Gisèle Celan-Lestrange**, en edició

de **Bertrand Badiou**, que ha estat assessorat pel fill de la parella, **Éric Celan**. Són 677 cartes escrites en francès que recorren les dues últimes dècades del poeta, ja instal·lat a França, i que corresponen a l'època del festeig, a les diferents separacions de la pare-

lla, ja que **Celan** viatjava sovint a Alemanya, Àustria i Suïssa, on era un autor molt més respectat que no pas al seu país de residència, i al període final, en què el matrimoni, ja separat, demostra un tarannà generós i sincer.

Molt del turment que va perseguir el poeta només es pot entreveure veladament en aquestes cartes, sovint quotidianes i a vegades profundament emotives. En el rerefons d'aquesta correspondència hi ha la pèrdua de dos fills, els desequilibris mentals de l'autor, que el van obligar a recloure's en sanatoris durant llargues temporades, els intents d'estrangulament de la seva dona en dos rampells de bogeria i la relació paral·lela que **Celan** va mantenir amb la també poeta **Ingeborg Bachmann**, que va acabar minant el seu matrimoni. Precisament aquests dies s'acaba de publicar a Alemanya la correspondència íntima entre **Celan** i **Bachmann**.

La correspondència amb la dona es tanca un mes abans de l'última decisió de **Celan**, que ja havia intentat tallar-se les venes sense èxit. El 20 d'abril, mentre se celebrava la Pasqua jueva, es va llançar a les aigües del Sena des del pont Mirabeau de París. No hi va haver testimonis de la decisió. A principis de maig, un pescador va trobar el cadàver. Sobre la seva taula de treball, en lloc d'una confessió, es va trobar una biografia de **Hölderlin** amb aquest subratllat: «Aquest geni, a vegades, s'enfosquia i s'enfonsava en els amargors del seu cor».

TASSIES

LA SOLAPA

ENRIQUE
De Hérez
ESCRIPTOR

Manu, per descomptat

A vegades es produeix una excel·lent notícia econòmica i la borsa reacciona com si no hagués passat res. En aquests casos, els analistes expliquen que els inversors havien «descomptat» per endavant els efectes de la notícia. Amb el premi Cervantes de **Juan Marsé** passa una cosa semblant. Feia tants anys que desitjàvem que l'hi donessin que, a l'hora de la veritat, gairebé sembla una anècdota. Fins i tot és possible que més d'un despatxat exclamés al saber-ho: «Com, ¿però encara no el tenia?».

He escrit en més d'una ocasió sobre la mestria de **Marsé**. L'última va ser en aquesta mateixa columna, amb motiu d'una revisió d'*Últimas tardes con Teresa* que em va deixar encara més admirat que la primera lectura. **Marsé** ha guanyat el Cervantes simplement perquè s'ho mereix i és massa conegut per pretendre aportar res nou sobre la seva excel·lència en un text breu com aquest.

Només cal dir que durant almenys tres generacions successives, els escriptors que començaven es van acostumar a veure, quan miraven cap amunt, la figura enlluernadora de **Marsé**. Imitar-lo, no obstant, és impossible i inútil, perquè el que el converteix en un gran és precisament la seva particularitat, la condició única de la seva veu literària. En canvi, seria bo que li sortissin dotzenes d'admiradors en un altre terreny: el de l'actiu amb què ha encarat sempre la seva carrera. Encara que a vegades confessi que és gandul, o mandrós, en la seva escriptura es nota això que en llenguatge modern en diem «ètica professional». Feina i més feina. S'aprecia en les seves frases, parides pel talent d'un artista, però polides amb el rigor d'un artesà. Té apamades com ningú les distàncies amb el circ mediàtic. Hi surt just quan hi ha de sortir: quan publica o quan és notícia per alguna cosa. No va de malet, però es resisteix a perdre el temps buscant aparadors. Té l'amabilitat suficient per agrair el premi i l'honestetat necessària per no fingir que no li fa il·lusió, però també l'honestetat per negar-se a ser usat com a portador de cap bandera. Felicitats, mestre.

Feia tants anys que desitjàvem que li donessin el Cervantes a Juan Marsé que, a l'hora de la veritat, gairebé sembla una anècdota

edeheriz@elperiodico.com